

Dit is niet rechtvaardig

12 rechtszaken die Nederland bezighielden – Aisha Dutrieux

Iedereen heeft een mening over de grote rechtszaken. Aisha Dutrieux werkte zestien jaar in de rechtspraak, onder meer als rechter en raadsheer, en kent zulke zaken van binnenuit. In dit boek bespreekt ze twaalf zaken uit het nieuws vanuit die ervaring: hoe het er in de rechtszaal en de raadkamer aan toegaat, en waarom een uitspraak soms zo anders uitvalt dan het publiek verwacht.

Spectrum, oktober 2026, 248 bladzijden, ISBN 978 90 00 40488 9. Elk hoofdstuk staat op zichzelf en telt veertien tot twintig bladzijden. Deze lesbrief is voor een les zonder bezoek van de schrijver: één hoofdstuk is genoeg en de docent hoeft geen jurist te zijn. Alles wat de leerlingen nodig hebben staat in de aangegeven bladzijden; de rest geeft deze lesbrief.

Waarom dit hoofdstuk

Hoofdstuk 1, **de Mallorca-zaak** (blz. 33–51). Een vriendengroep op vakantie, een vechtpartij, een jongen van 27 die vier dagen later overlijdt. Negen verdachten, en niemand zegt wie de fatale trap gaf. De rechtbank veroordeelt er één voor doodslag; in hoger beroep wordt hij daarvan vrijgesproken, en zo wordt voor de dood van Carlo Heuvelman uiteindelijk niemand veroordeeld. Leerlingen kennen het: een groep, iets gaat mis, en niemand zegt wie het was. De schrijver maakt zelf de vergelijking met een klas die moet nablijven omdat onduidelijk is wie er propjes schoot (blz. 51). Daar begint de les.

Past bij maatschappijleer, burgerschap, mentorlessen en Nederlands. Eén lesuur als er thuis is gelezen; anders een blokuur. Voorlezen werkt goed in klas 1 en op het vmbo.

Wat te lezen

Niet het hele hoofdstuk. Drie stukken, samen twaalf bladzijden, in ongeveer 25 minuten te lezen. Alles uit de controlevragen en stellingen staat in deze stukken.

- **Blz. 33–37:** wat er gebeurde, hoe een strafzitting verloopt, het zwijgen van de groep en het vonnis van de rechtbank.
- **Blz. 43–46:** de nabestaanden in hoger beroep, de vrijspraak voor doodslag (het DNA-spoor op de schoen was te mager) en de online werkelijkheid: GeenStijl, geruchten, een digitale heksenjacht.
- **Blz. 49–51:** onbewuste vooroordelen, de vraag of er klassenjustitie was, en het slot: liever een schuldige vrij dan een onschuldige veroordeeld, en de klas die moet nablijven.

Het geweld wordt feitelijk beschreven, niet in detail. Blz. 41–42, waar de ouders en de vriendin van Carlo aan het woord komen, hoort niet bij de selectie; lees het alleen voor als de klas eraan toe is. Zelf het hele hoofdstuk lezen kost een half uur.

Vijf begrippen vooraf

Geef deze vóór het lezen, op het bord. *Verdachte*: beschuldigd, nog niet veroordeeld. *Doodslag*: iemand opzettelijk doden, zonder plan vooraf. *Zwijgrecht*: een verdachte hoeft niets te zeggen. *Hoger beroep*: andere rechters, bij het gerechtshof, beoordelen de zaak opnieuw. *Wettig en overtuigend bewijs*: de lat waar de rechter overheen moet voordat hij mag veroordelen.

De les, stap voor stap

1. **Start (5 min), vóór het lezen.** Stel de vraag uit het boek: de hele klas moet nablijven, omdat niemand zegt wie er propjes schoot. Eerlijk of niet? Handen omhoog, aantal noteren, nog niet bespreken.
2. **Lezen (25 min, of thuis vooraf).** De drie stukken hierboven. Bij voorlezen: stop onder aan blz. 37, vertel dat de zaak in hoger beroep opnieuw wordt beoordeeld, en vraag wat de klas verwacht.
3. **Feiten op een rij (5 min).** Vier controlevragen; de antwoorden staan in het kader op de volgende bladzijde.
4. **Stellingen (15 min).** Leerlingen gaan staan: links eens, rechts oneens. Per stelling vraag je twee leerlingen per kant waarom. Daarna lees je voor 'wat het boek zegt'. Drie goede stellingen zijn genoeg.
5. **Afsluiting (5 min).** Opnieuw de nablijfvraag: wie is van mening veranderd? Iedereen schrijft één zin op: 'Dit is (niet) rechtvaardig, omdat ...'

Vier controlevragen

- 1. Wat gebeurde er op Mallorca?** In de nacht van 13 op 14 juli 2021 werd Carlo Heuvelman (27) voor een café tegen zijn hoofd geschopt; vier dagen later overleed hij. De verdachten: negen jongens van 18 en 19 uit Hilversum en omgeving, die nacht al bij twee andere vechtpartijen betrokken (blz. 33–34).
- 2. Waarom werd niemand veroordeeld voor zijn dood?** Van de fatale trap zijn geen camerabeelden en niemand uit de groep zei wie het deed. De rechtbank veroordeelde Sanil B. tot zeven jaar, op basis van een DNA-spoor op zijn schoen en een getuige. Het hof vond dat bewijs te mager en sprak hem vrij van doodslag (blz. 36–37, 43–44).
- 3. Kregen de anderen dan niets?** Jawel: op één vrijspraak en één taakstraf na twaalf tot dertig maanden cel voor het geweld van die nacht, soms meer dan het OM eiste. Sanil B. kreeg in hoger beroep 32 maanden voor twee pogingen tot doodslag op anderen en openlijke geweldpleging (blz. 37, 44).
- 4. Mocht de groep zwijgen?** Ja. In Nederland hoeft niemand mee te werken aan zijn eigen veroordeling: het zwijgrecht. De officier van justitie zei erbij: ‘In de rechtszaal van het geweten is het altijd zitting’ (blz. 36).

Zes stellingen

1. Als niemand zegt wie het gedaan heeft, moet de hele groep de straf krijgen.

Wat het boek zegt: een begrijpelijke gedachte, maar dan veroordeel je jongens voor doodslag die alleen gezwegen hebben, misschien uit angst, of die het in de chaos gewoon niet gezien hebben. ‘Wat zou daar rechtvaardig aan zijn?’ (blz. 51)

2. Zwijgen tegen de politie zou verboden moeten zijn.

Wat het boek zegt: het zwijgrecht beschermt iedereen, ook onschuldigen die bang zijn dat alles wat ze zeggen tegen hen wordt gebruikt. Maar zwijgen heeft een prijs: ‘het zal je altijd blijven achtervolgen’ (blz. 36).

3. Liever tien schuldigen vrij dan één onschuldige in de cel.

Wat het boek zegt: zo werkt ons strafrecht. Een rechter mag alleen veroordelen op wettig en overtuigend bewijs. Rechtbank en hof wogen hetzelfde bewijs anders; dat is geen falen, dat is rechtspraak zoals die is ontworpen (blz. 50–51).

4. Als het op social media staat, met naam en foto, dan klopt het wel.

Wat het boek zegt: online gingen verhalen rond die niet klopten (een officier van justitie als moeder van een verdachte, een Feyenoord-fan als motief). Het OM sprak van een digitale heksenjacht; het hof gaf de daders daarom zelfs iets lagere straffen (blz. 45–46, 50).

5. Een zware straf is er vooral om anderen af te schrikken.

Wat het boek zegt: de rechtbank woog precies dat af: jonge mannen met een blanco strafblad, studies die in het gedrang komen, tegenover de ernst van het geweld en ‘het signaal naar anderen’. Een straf is vergelding, maar moet ook herhaling voorkomen en de samenleving beschermen (blz. 37–38).

6. Rijke jongens met dure advocaten komen er makkelijker vanaf.

Wat het boek zegt: iedereen heeft recht op een advocaat, ook wie die niet kan betalen. In deze zaak blijkt geen klassenjustitie. Maar het gevoel dat het recht niet voor iedereen gelijk is, is er wel, en dat ondermijnt het vertrouwen (blz. 49–50).

Voor wie meer tijd heeft

Schrijfopdracht (10 min). ‘Stel: jij was erbij die nacht en je zag wie het deed. Wat doe je, en waarom?’ Honderd woorden, voor jezelf; wie wil, leest voor. Dit gaat over de leerling zelf, daarom werkt het.

Spreekrecht (10 min). Lees blz. 41–42 voor: de moeder, de vader en de vriendin van Carlo in de rechtszaal. Wat ze zeggen is geen bewijs, wel een stem. Vraag: moet de rechter hier rekening mee houden bij de straf? Het boek: hun verdriet verandert niets aan de vraag of er genoeg bewijs is, maar beïnvloedt wel hoe het publiek over de zaak denkt (blz. 41).

Over de schrijver

Aisha Dutrieux werkte zestien jaar in de rechtspraak, als officier van justitie, rechter en raadsheer, en nam in 2023 ontslag om te schrijven: romans, kinderboeken en columns voor de Volkskrant en de regionale dagbladen van Mediahuis. Wil je dat ze zelf langskomt? Daarvoor is er een aparte lesbrief; boeken kan via De Schrijverscentrale. Meer: aishadutrieux.nl.